

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
GRAD ZAVIDOVIĆI**

Broj: 02-11-1903 / 22
Datum: 28.06.2022. godine

**DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA
GRADA ZAVIDOVIĆI ZA PERIOD
2023. – 2025. GODINE**

**Obrađivač: Služba za upravu finansija, budžet i trezor
Zavidovići, juni 2022. godine**

SADRŽAJ

DIO PRVI - UVOD

DIO DRUGI - PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

POGLAVLJE I. SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

- Odjeljak A. Događaji iz proteklih godina
- Odjeljak B. Trenutno stanje u Bosni i Hercegovini
- Odjeljak C. Projekcije bruto društvenog proizvoda (BDP)
- Odjeljak D. Realni sektor

DIO TREĆI - FISKALNE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

POGLAVLJE I. FISKALNE PRETPOSTAVKE

- Odjeljak A. Projekcije prihoda
- Odjeljak B. Porez na dodanu vrijednost
- Odjeljak C. Direktni porezi

DIO ČETVRTI - STRUKTURA PRIHODA I POTROŠNJE BUDŽETA OPĆINE ZAVIDOVIĆI

POGLAVLJE I. PRIHODI BUDŽETA OPĆINE ZAVIDOVIĆI

- Odjeljak A. Indirektni porezi
- Odjeljak B. Porez na dohodak

POGLAVLJE II. POTROŠNJA U BUDŽETU OPĆINE ZAVIDOVIĆI

- Odjeljak A. Plaće i naknade
- Odjeljak B. Materijalni troškovi
- Odjeljak C. Tekući transferi
- Odjeljak D. Kapitalna potrošnja Općine Zavidovići

POGLAVLJE III. ZAVRŠNI DIO

DIO PRVI - UVOD

U skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj: 102/13, 9/14-isp., 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22), pripremljen je Dokument okvirnog budžeta (DOB) koji je dio pristupa Srednjoročnog okvira rashoda za 2023.-2025. godine. Ovaj dokument je izlazni rezultat srednjoročnog procesa planiranja i izrade budžeta po metodologiji „10 koraka“, koja je zasnovana na najboljim međunarodnim iskustvima.

Izrada Dokumenta okvirnog budžeta za trogodišnji period postala je uobičajena praksa na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini. S obzirom da se temelji na prioritetima i politikama Vlade, Dokument okvirnog budžeta je koristan instrument u stvaranju kvalitetnijeg strateškog osnova za raspodjelu budžetskih sredstava.

Dokument okvirnog budžeta za period 2023. - 2025. godine izlaže fiskalnu strategiju i budžetske planove za sljedeće tri godine i ima za cilj da razvije bolju stratešku osnovu za pripremu budžeta. DOB predstavlja preliminarni okvirni Nacrt budžeta za 2023. godinu, te daje okvirna predviđanja za 2024. - 2025. godinu. Osnova za izradu budžeta zasniva se na procjeni privrednog razvoja, razvoja socijalnog sektora, makroekonomskih pokazatelja, te prognozi prihoda i rashoda za godine koje su obuhvaćene Dokumentom okvirnog budžeta.

Ciljevi Dokumenta okvirnog budžeta su:

- a) racionalnija javna potrošnja
- b) uspješnije određivanje prioriteta pri alokaciji javnih resursa, i
- c) efikasnije korištenje raspoloživih resursa.

Još jedan bitan cilj Dokumenta okvirnog budžeta, je i da osigura sveobuhvatan i konsolidiran okvir planiranja rashoda na nivou kantona, objedinjujući podatke o fiskalnom stanju Kantona, gradova, općina i vanbudžetskih fondova.

Ministarstvo finansija Zeničko-dobojskog kantona je, u narednim tabelama koristilo projekcije prihoda dostavljene od nadležnih institucija, tj. Direkcije za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara BiH, Odjeljenja za makroekonomsku analizu Uprave za indirektno oporezivanje BiH, te Federalnog ministarstva finansija, a shodno tome sačinjene su i projekcije okvirnih rashoda Grada Zavidovići koje će prilikom svake izrade Budžeta za odgovarajuću godinu biti podložne revidiranju i potrebnim korekcijama.

Pri izradi ovog dokumenta korišteni su podaci iz sljedećih publikacija:

- Direkcija za ekonomsko planiranje BiH, „Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar – decembar 2021. godine,
- Direkcija za ekonomsko planiranje BiH, Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za decembar 2021.godine
- Odjeljenje za makroekonomsku analizu pri Upravi za indirektno oporezivanje BiH, „OMA Bilten“ broj: 203 i 204;
- Federalno ministarstvo finansija, Smjernice ekonomske i fiskalne politike FBiH za period 2023.-2025. godine, Sarajevo, maj 2022. godine;
- Vlada Zeničko-dobojskog kantona, Smjernice ekonomske i fiskalne politike Zeničko-dobojskog kantona za period 2023.-2025. godine, Zenica, juni 2022. godine;

- Mjesečni statistički bilten kantoni br: 05-22.

DIO DRUGI - PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

POGLAVLJE I. SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Odjeljak A. Događaji iz prethodnog perioda

Mišljenje Evropske komisije iz maja 2019. godine o kandidaturi Bosne i Hercegovine navodi da „pregovori za pristupanje Evropskoj uniji trebaju biti otvoreni s Bosnom i Hercegovinom kada država postigne neophodan nivo usklađenosti s kriterijima za članstvo, a posebno Političkim kriterijima iz Kopenhagena, koji zahtijevaju stabilnost institucija koje jamče značajan nivo demokratije i vladavine prava“.¹

Pored Strateškog okvira Bosne i Hercegovine, koji je izrađen na osnovu revizije Strategije razvoja Bosne i Hercegovine i Strategije socijalne uključenosti Bosne i Hercegovine, prvi korak u realizaciji Agende 2030 u Bosni i Hercegovini predstavlja izrada Okvira za Ciljeve održivog razvoja u Bosni i Hercegovini, kao zajedničkog dokumenta svih nivoa vlasti koji utvrđuje šire razvojne pravce, putem kojih vlasti na svim nivoima i društvo u Bosni i Hercegovini nastoje doprinijeti ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja. Na osnovi analize stanja u pogledu održivog razvoja u Bosni i Hercegovini, odnosno ključnih trendova razvoja, prilika i prepreka, posebno u kontekstu pristupanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji te obimnih konsultacija provedenih s predstavnicima institucija na svim nivoima vlasti i socio-ekonomskim akterima u periodu 2018. -2019. godina, utvrđena su tri smjera održivog razvoja u Bosni i Hercegovini:

- 1) Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom
- 2) Pametan rast
- 3) Društvo jednakih

mogućnosti, te dvije
horizontalne teme:

- 1) Ljudski kapital za budućnost i
- 2) Princip „Nitko ne smije biti isključen“.

Svi nivoi vlasti u Bosni i Hercegovini definisat će svoje prioritete, mjere i aktivnosti u skladu s ustavnim nadležnostima te osigurati doprinos u postizanju Agende 2030. Navedeni razvojni smjerovi trebaju doprinijeti stvaranju boljeg društva i budućnosti, gdje nitko neće biti isključen, gdje su ljudi, prosperitet, mir, partnerstvo i briga za planetu Zemlju u središtu bolje i zajedničke budućnosti.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je usvojilo je Program ekonomskih reformi Bosne i Hercegovine za period 2022. - 2024. godine (PER BiH 2022. - 2024.) u martu 2022. godine, koji je predložila Direkcija za ekonomsko planiranje². Program ekonomski reformi fokusiran je na makroekonomski i fiskalni okvir te strukturalne reforme u razdoblju 2022. - 2024. godine. Ključne reformske mjere u PER BiH do 2024. godine usklađene su s Okvirom za realizaciju ciljeva održivog

¹ Commission Opinion on Bosnia and Herzegovina's application for membership of the European Union, Brisel (29. maj 2019.), str. 14.

² <http://www.dep.gov.ba/naslovna/default.aspx?id=2579&langTag=hr-HR>

razvoja u Bosni i Hercegovini i uključuju dobru upravu i upravljanje javnim sektorom, društvo jednakih mogućnosti i pametan rast.

Strategija razvoja Federacije Bosne i Hercegovine za 2021 - 2027. godinu je krovni dokument koji objedinjuje dokumente Agende 2030, EU preporuke i Ekonomski investicioni plan, Zajedničke socioekonomske reforme za razdoblje 2019. - 2022. godine, te strategiju pametne specijalizacije. Riječ je o integriranom, multisektorskom strateškom dokumentu koji definiše javne politike i usmjerava socioekonomski razvoj na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine. Ona je temelj za izradu mandatnih i godišnjih programa rada Vlade FBiH, programa javnih investicija (PJI), trogodišnjih i godišnjih planova rada federalnih ministarstava i institucija, dokumenta okvirnog proračuna i godišnjeg proračuna. Strategija je podloga za usklađivanje i izradu sektorskih i strategija razvoja županija i jedinica lokalne samouprave. Ovim dokumentom su definisana četiri strateška cilja i 18 prioriteta, a unutar ciljeva i prioriteta je definirano 78 mjera za implementaciju.

Strateški ciljevi su:

- 1) Ubrzan ekonomski razvoj
- 2) Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj
- 3) Resursno efikasan i održiv razvoj
- 4) Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor

Akceleratori koji daju najveći doprinos rastu ekonomije su razvoj digitalizacije i inovacija, otvaranje novih i razvoj postojećih poduzeća, te unaprjeđenje javnih finansija i finansijskog sistema. Namjera unaprjeđenja digitalnog upravljanja podacima i unaprjeđenja istraživačkih i inovacijskih aktivnosti je povećanje produktivnosti rada kako bi se povećala konkurentnost ekonomije. Za rast zaposlenosti u Federaciji Bosei i Hercegovine potrebno je uz razvoj postojećih poduzeća poduzeti otvaranje novih poduzeća uz uključivanje dijaspore, rasterećenje fiskalnog opterećenja rada, te restrukturiranje i privatizacija poduzeća u državnom vlasništvu. U oblasti finansijskog sustava namjera je povećati štednju građana putem otvaranja štedno kreditnih zadruga te povećanje investicija, ključne odrednice stopa rasta ekonomije Federacije BiH.

Da bi se unaprijedio javni sektor definirani su prioriteti: unaprjeđenje vladavine prava, staviti javnu upravu u službu građana i unaprijediti odgovornost u oblasti javnih finansija, kao i mjere za ostvarenje prioriteta kako bi se ostvario strateški cilj u oblasti javnog sektora.

Federalna vlada je usvojila Strategiju reforme upravljanja javnim financijama (UJF) u Federaciji BiH za period od 2021. do 2025. godine. Strategija obrađuje svaki segment upravljanja javnim finansijama, od prikupljanja javnih prihoda, upravljanja rashodima, javnim dugom, javnim investicijama do unutarnje kontrole i vanjske revizije, s namjerom da budu provedene značajne reforme. Dokument je izrađen imajući u vidu poseban značaj jačanja ove oblasti za dalji ekonomski napredak unutar FBiH, te pruži snažan oslonac za reforme čija je provedba planirana u drugim sektorima, kao i da bude u mogućnosti odgovoriti zahtjevima koje proces pridruživanja EU postavlja pred čitavu Bosnu i Hercegovinu. Strategijom su predviđena unaprjeđenja funkcija UJF koje su direktno ili indirektno predmet budućih pregovaračkih poglavlja sa EU, a odnose se na oporezivanje, ekonomsku i monetarnu politiku, carinsku uniju, finansijski nadzor, te finansijske i budžetske odredbe. Od značaja za proces pristupanja EU, Strategija reforme UJF će podržati dijalog sa EU o reformskim prioritetima za ovu oblast i omogućiti efikasnije

korištenje sredstava pretprijetne pomoći EU.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je na osnovu Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH u aprilu 2019. godine, donijela Uredbu o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvješćivanju u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, broj: 74/19). Na taj način će se sredstvima planiranim u budžetima ostvariti bolja povezanost između strateških planova i strateških dokumenata, kako bi se omogućila njihova implementacija.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je u januaru 2021. godine usvojila Program ekonomskih reformi Federacije Bosne i Hercegovine za period 2021-2023. godina (ERP FBiH), kao sastavni dio Programa ekonomskih reformi Bosne i Hercegovine (ERP BiH). Ovaj dokument predstavlja stratešku odrednicu reformskih prioriteta Vlade Federacije BiH za naredno srednjoročno razdoblje a u svrhu postizanja većeg stupnja konvergencije sa standardima EU.

Vlada Zeničko-dobojskog kantona je u februaru 2021. godine donijela Odluku o usvajanju Strategije razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2021. - 2027. godina³.

Strategija razvoja Zeničko-dobojskog kantona je integrirani, multisektorski strateški dokument Zeničko-dobojskog kantona koja definiše javne politike, usmjerava razvoj teritorije Zeničko-dobojskog kantona i jedinica lokalne samouprave i zacrtanim strateškim ciljevima i prioritetima predstavlja putokaz za sveukupni društveni razvoj. Strategijom razvoja Zeničko-dobojskog kantona se utvrđuju ciljevi i prioriteti razvoja kantona, način njihovog ostvarivanja, finansijski i institucionalni okvir za provedbu, praćenje, evaluaciju i izvještavanje. Istovremeno je polazni dokument i podloga za izradu sektorskih strategija, DOB-a, budžeta i PJI kantona, programa rada Vlade za mandatni period, trogodišnjeg plana rada ministarstava i drugih tijela i godišnjeg programa rada Vlade.

U sklopu ostvarivanja zakonskih okvira razvojnog planiranja kroz fazu izrade strateške platforme određena je vizija razvoja. Vizija je zasnovana na geostrateškom centralnom položaju Zeničko-dobojskog kantona koji se nalazi na raskrsnici najvažnijih transportnih pravaca i uvezanosti sa svim dijelovima BiH, kao i stremljenju da Zeničko-dobojskog kantona postane savremena evropska regija orijentisana na održive aspekte razvoja.

Vizija razvoja Zeničko-dobojskog kantona - savremena evropska regija, ugodna i sigurna za život i rad i atraktivna za investiranje, koja svoj održivi razvoj temelji na industrijskim i ljudskim resursima, prirodnim i turističkim potencijalima, te bogatom kulturno-historijskom naslijeđu i čistom okolišu.

Ostvarivanje vizije razvoja Zeničko-dobojskog kantona podrazumijeva uspostavu mehanizama u okviru čega su definisana tri relevantna strateška cilja koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Strateški ciljevi su ujedno osnova za utvrđivanje prioriteta i mjera i dalje korake razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u Zeničko-dobojskom kantonu.

Strateški ciljevi razvoja Zeničko-dobojskog kantona su osigurati resursno efikasan i održiv ekonomski razvoj uz jačanje konkurentnosti i razvoj preduzetništva, unaprijediti kvalitet života i osigurati jednake prilike za sve građane kroz stvaranje

³ „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/20.

održivog i pravednog društvenog okruženja, poboljšati trenutno stanje okoliša, povećati energijsku efikasnost i unaprijediti javnu infrastrukturu

Zeničko-dobojski kanton se prostire na površini⁴ od 3343 km², a po površini je na četvrtom mjestu od deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine. U svom sastavu, Zeničko-dobojski kanton ima dvanaest jedinica lokalne samouprave, odnosno gradskih/općinskih područja i to: općina Breza, općina Doboju-Jug, općina Kakanj, općina Maglaj, općina Olovo, općina Tešanj, općina Usora, općina Vareš, grad Visoko, općina Zavidovići, grad Zenica i općina Žepče

Demografska slika Zeničko-dobojskog kantona, u posmatranom je periodu, doživjela primjetne izmjene. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, u gradovima/općinama Zeničko-dobojskog kantona ukupno je živjelo 476.947 stanovnika, a prosječna gustina naseljenosti je bila 143,3 st/km². Prema konačnim rezultatima popisa stanovništva provedenog 2013. godine na području Zeničko-dobojskog kantona živjelo je ukupno 364.433 stanovnika, a prosječna gustina naseljenosti je bila 109,5 st/km². Stanovništvo je u odnosu na 1991. godinu umanjeno za 112.514 stanovnika.

U periodu 2014. - 2018. godina, zabilježen je pad broja prisutnih stanovnika na području Zeničko-dobojskog kantona za 9,7%. Pored pada broja stanovnika, i prirodni priraštaj u Zeničko-dobojskog kantonu je u padu. Iako je u 2018. godini prirodni priraštaj bio pozitivan jer je broj živorođenih u odnosu na broj umrlih bio veći za 66, ipak je smanjen za 12% u odnosu na prirodni priraštaj u 2014. godini (74). Prirodno smanjenje stanovništva, odnosno depopulacija, nastalo je zbog većeg broja umrlih u odnosu na rođene.

Odjeljak B. Trenutno stanje u Bosni i Hercegovini

Trend ekonomskog oporavka svjetske ekonomije, ekonomija u okruženju, pa i ekonomije Bosne i Hercegovine zabilježen u prethodnoj godini, prema posljednjim objavljenim projekcijama relevantnih međunarodnih institucija, bit će nastavljen i u 2022. god., ali po nešto nižim stopama. Tako Svjetska banka u januaru i MMF u aprilu tekuće godine projiciraju rast svjetske ekonomije od 4,1% i 3,6% respektivno, te rast EU od 3,7% i 2,9%, dok se za 2023. god. projicira niži rast od 3,2% i 3,6% (svjetska ekonomija) i rast od 2,6% i 2,5% za zemlje EU.⁵

Međutim, očekivanim ekonomskim izgledima prijete ozbiljni negativni rizici – početak invazije u Ukrajini čije posljedice se već sad osjećaju kako u svijetu, tako i u našoj zemlji i njenom okruženju. Uprkos snažnom oporavku od pandemije, ekonomije država se sada suočavaju sa novim izazovima uzrokovanim ukrajinskom krizom, među kojima je rast cijena energije i hrane, visoka inflacija, usporavanje trgovinske razmjene. Eventualno širenje sukoba ili dugotrajan rat u Ukrajini, kao i nove sankcije Rusiji, mogli bi dodatno da otežaju svjetsku trgovinu i rezultiraju daljnim rastom cijena energenata i hrane

Odjeljak C. Projekcije bruto društvenog proizvoda (BDP)

I pored navedenih rizika u Bosni i Hercegovini se u 2022. godini očekuje

⁴ ZDK u brojkama, Federalni zavod za statistiku, 2013.

⁵ World Bank: Global Economic Prospects, January 2022.; MMF: World economic outlook, April 2022.

nastavak jačanja ekonomskog rasta po stopi od 2,1% potaknut rastom privatne potrošnje i investicija, dok se za period 2023.-2025. godina projicira realan rast po prosječnoj stopi od 3,2% po DEP projekcijama.⁶ Međunarodni monetarni fond projicira rast ekonomije Bosne i Hercegovine u 2022. godini od 2,4%, odnosno 2,3% za 2023. godinu⁷, a Svjetska banka za period 2022.-2024. godina projicira rast od 2,7%, 3,1% i 3,5% respektivno.⁸

U tabeli 1. predstavljene su posljednje projekcije Direkcije za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine (DEP, mart 2022) nominalnog i realnog rasta BDP-a za period 2023.-2025. godine.

Tabela 1. Projekcija rasta BDP-a, DEP, mart 2022.godine

Indikator	Zvanični	Projekcije				
	podaci					
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	35.376	37.344	38.364	40.802	42.568	44.790
Realni rast u %	-3,2	5,4	2,1	3,1	3	3,4

Projekcije nominalnog i realnog BDP-a Federacije Bosne i Hercegovine, sa pripadajućim stopama rasta i očekivane inflacije prikazane su u tabeli 2.

Tabela 2. Makroekonomski pokazatelji za period 2023.-2025. godine⁹

Indikator	Zvanični	Projekcije				
	podaci					
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Nominalni BDP u mil KM	35.436	37.578	39.590	41.344	43.303	45.489
Nominalni rast u %	-3	6	5,4	4,4	4,7	5
BDP deflator (prethodna godina = 100)	100,2	100,6	103,2	101,3	101,7	101,6
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	35.376	37.344	38.364	40.802	42.568	44.790
Realni rast u %	-3,2	5,4	2,1	3,1	3	3,4
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	-1	2	6	1,8	1,7	1,5
Potrošnja u mil KM	32.360	34.018	35.994	37.104	38.186	39.299
Realni rast u %	-2,3	3,7	0,5	1,2	1,2	1,3
Vladina potrošnja u mil KM	7.129	7.272	7.504	7.722	7.961	8.200
Realni rast u %	1,3	1,3	0,7	0,4	0,6	0,5
Privatna potrošnja u mil KM	25.232	26.747	28.489	29.382	30.225	31.099
Realni rast u %	-3,2	4,4	0,5	1,4	1,4	1,5
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil KM	7.779	8.520	9.061	9.700	10.650	11.700
Realni rast u %	-4,1	4,8	0,7	5,1	7,8	7,8
Vladine investicije u mil KM	1.674	1.683	1.758	1.931	2.220	2.553

⁶ DEP: DOP – Makroekonomske projekcije 2023.-2025. god., mart/ožujak 2022. god.

⁷ MMF: World economic outlook, April 2022.

⁸ World Bank: Western Balkans Regular Economic Report, No.21, spring 2022. god.

⁹ IZVOR: DEP - mart 2022. godine

Realni rast u %	80,5	-1	2,7	7,6	11,7	11,7
Privatne investicije u mil KM	6.105	6.838	7.302	7.770	8.430	9.147
Realni rast u %	-15	6,4	0,3	4,5	6,8	6,8
Uvoz u mil KM	16.601	21.118	25.190	26.978	28.588	30.548
Nominalni rast u %	-14,8	27,2	19,3	7,1	6	6,9
Realni rast u %	-13,6	12,3	6,1	4,1	4	4,6
Izvoz u mil KM	11.820	16.142	19.586	21.370	23.129	25.042
Nominalni rast u %	-17,5	36,6	21,3	9,1	8,2	8,3
Realni rast u %	-16,1	20,6	10,6	6,9	6,2	6,1
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	18,5	19,6	19,4	20,2	21,3	22,8
Bilans tekućeg računa u mil KM	-1.286	-1.155	-1.539	-1.488	-1.334	-1.312
Rast u %	29,5	-11,2	33,3	-3,3	-10,4	-1,6
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-3,7	-3,1	-3,9	-3,6	-3,1	-2,9

Odjeljak D. Realni sektor

Kao posljedica stabilizacije epidemiološke situacije, te rasta ekonomskih aktivnosti u svijetu, zemljama u okruženju i u samoj Bosni i Hercegovini, u 2021. godini je došlo do ekonomskog oporavka, kako na globalnom nivou tako i na nivou BiH, odnosno Federaciji Bosne i Hercegovine. Međutim, treba istaći da su zabilježene relativno visoke stope ekonomskog rasta, u dobroj mjeri posljedica i niske osnovice (bazni efekt) iz prethodne 2020. godine koju je obilježila pandemijska kriza.

Bosna i Hercegovina je, prema prvim procjenama Agencije za statistiku BiH (BHAS-a¹⁰), za četiri kvartala 2021. godine, ostvarila realan BDP u visini od 35,9 milrd. KM, što je u apsolutnom iznosu u odnosu na 2019. god. više za 1,3 milrd. KM, a u odnosu na 2020. godinu, ista je zabilježila realan rast od 7,1%. Ovakav realni rast potaknut je prije svega povoljnim kretanjima u međunarodnom ekonomskom okruženju, porastom vanjskotrgovinske robne razmjene u zemlji, a potom i jačanjem domaće tražnje kroz rast privatne potrošnje. Usljed povećanja broja zaposlenih praćenog realnim rastom plaća, sa povećanjem novčanih doznaka iz inozemstva, došlo je do povećanja raspoloživog dohotka stanovništva.

U 2021. godini zabilježen je rast cijena od 2%¹¹ izazvanim poremećajima na tržištu nafte i naftnih derivata. Ovakva situacija rezultirala je povećanjem cijena u gotovo svim oblastima a posebno u odjeljku prijevoza, hrane i bezalkoholnih pića, te u odjeljku alkoholnih pića i duhana dodatno postaknuta povećanjem akciza na cigarete i duhan.

Prema preliminarnim procjenama Federalnog zavoda za statistiku¹², za četiri kvartala 2021. godine u odnosu na prethodnu 2020. godinu realno je veći za visokih 7,9% zahvaljujući prije svega niskoj osnovici iz prethodne godine, kao i oporavku ekonomije općenito. Gledano po područjima klasifikacije djelatnosti u odnosu na 2020 godinu, sve djelatnosti, osim poljoprivrede, šumarstva i ribolova, bilježe procijenjeni realan rast bruto dodane vrijednosti, a najveći rast od 19,2% ostvaren je

¹⁰ BHAS: Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci, od 31.03.2022. god. (prema lančano povezanim vrijednostima u cijenama 2015.)

¹¹ BHAS: Indeks potrošačkih cijena u BiH, decembar 2021, 25.01.2022.god (I-XII 2021 u odnosu na isti period 2020. godine))

¹² FZS: Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci, od 31.03.2021. god.

u uslužnim djelatnostima (trgovini, prijevozu, hotelijerstvu i ugostiteljstvu), te rast od 12,7% u najvažnijoj izvozno orijentisanoj prerađivačkoj industriji. U odnosu na pretkriznu 2019. godinu, nominalni BDP veći za 1,8 milrd KM, a realni za 1,4 milrd KM (cijene prethodne godine), iz čega se zaključuje da je Federacija Bosne i Hercegovine, unatoč krizi izazvanoj pandemijom ostvarila izuzetno visok rast u protekloj godini.

Tržište rada

Prosječan broj zaposlenih osoba na tržištu rada u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2021. godinu se povećao za 1,0%, dok se broj nezaposlenih smanjio za oko 3% u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajniji doprinos rastu zaposlenosti je zabilježen u djelatnostima prerađivačke industrije, oblasti informacija i komunikacija, te u administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima. Registrirana stopa nezaposlenosti u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2021. godini je za 1 procentni poen manja u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 37,2%¹³ što je posljedica rasta broja zaposlenih i pada nezaposlenih osoba usljed stabilizacije krize izazvane pandemijom. Za promatrani period, prosječne neto i bruto isplaćene plaće bilježe kontinuirani rast.

Na tržištu rada Federacije Bosne i Hercegovine, ukupan broj zaposlenih osoba u februaru 2022. godine je iznosio 531.485 i nešto je manji u odnosu na prethodni mjesec, dok je broj istih u odnosu na februar 2021. godine veći za 2,7%. Broj nezaposlenih u februaru tekuće godine je 297.923, što je za oko 2.300 manje nezaposlenih u odnosu na prethodni mjesec, odnosno 23.700 ili 7,4% manje u odnosu na februar 2020. godine¹⁴. Pad broja nezaposlenih je rezultirao padom stope registrirane nezaposlenosti, te je ista u februaru mjesecu tekuće godine iznosila 35,9%.¹⁵

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom za drugi mjesec 2022. godine iznosi 1.046 KM i u odnosu na prethodni mjesec nominalno je niža za 0,1% a realno za 1,6%, dok je u odnosu isti mjesec prethodne godine nominalno viša za 10% a realno za 1,2%. Najznačajniji rast neto plaća, gledano u odnosu na februar prošle godine, zabilježen je u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu te u uslužnim djelatnostima trgovine, ugostiteljstva i hotelijerstva, te u oblasti administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti.

Uz rast potražnje i bolji poslovni ambijent, posebno u oblasti industrije, trgovine i pojedinih uslužnih djelatnosti, na tržištu rada Bosne i Hercegovine se u narednom srednjoročnom periodu očekuju veće mogućnosti zapošljavanja, odnosno rast broja zaposlenih uz nastavak povećanja prosječnih neto plata, na što će, pored internih faktora, posebno uticati dešavanja u okruženju.

Cijene

Rastuće cijene energenata na svjetskom tržištu, cijene hrane kao i poremećaji u snadbijevanju rezultirali su većom inflacijom od očekivane. Rast cijena u 2022.

¹³ Stopa registrirane nezaposlenosti izračunata je kao odnos broja nezaposlenih prema ukupnom broju aktivnog stanovništva (zaposleni+nezaposleni), a prema podacima FZS-u

¹⁴ FZS: Zaposleni i nezaposleni, obrada FMF na osnovu mjesečnih podataka

¹⁵ FZS: Zaposleni i nezaposleni, februar/veljača 2022.,br.8.2.2. od 15.04.2022. god.

godini će u prosjeku iznositi 3,9% u razvijenim ekonomijama, odnosno 5,9% u ekonomijama u razvoju, dok se pad istih očekuje naredne godine. Prema projekcijama MMF-a, u januaru, u Bosni i Hercegovini se u tekućoj godini očekuje rekordna inflacija od 6%, dok se u naredne tri godine očekuje značaj pad cijena i inflacija od 1,8%, 1,7% i 1,5% respektivno. MMF je u aprilu povećao projekciju inflacije za 2022. godinu na 6,5% i za 2023. na 3,0%.¹⁶ Svjetska banka je objavila istu projekciju od 6,5% za 2022. godinu, te za period 2023-2024. inflaciju od 2,3 i 0,5% respektivno.

U prva tri mjeseca 2022. godine, potrošačke cijene u Federaciji Bosne i Hercegovine su u prosjeku porasle za 9,1% u odnosu na isto razdoblje 2021. godine. Rast je zabilježen u gotovo svim odjeljcima, izuzev odjeće i obuće, te oblast komunikacija, dok najveći rast bilježe cijene hrane i bezalkoholnih pića, režije kao i cijene prijevoza.¹⁷ Na rast cijena najviše je uticala ukrajinska kriza koja je uzrokovala rast cijena energenata na svjetskom tržištu, te prekide u lancu snabdijevanja.

Vanjskotrgovinska razmjena

U odnosu na prvi kvartal prethodne godine, u prvom kvartalu 2022. godine ostvareno je povećanje vanjskotrgovinske razmjene, i to izvoza za 41,3% i uvoza za 41,7%. U navedenom periodu tekuće godine, izvoz je prosječno rastao svaki mjesec za 4,1%, a uvoz za 5,5%. U mjesecu martu trgovinski deficit iznosio je 682,1 hiljada KM, a stepen pokrivenosti uvoza izvozom u istom mjesecu manji je za 1% u odnosu na prethodni mjesec i iznosi 61,2%.

Najveće učešće u ukupnoj vanjskotrgovinskoj razmjeni Federacije Bosne i Hercegovine ima prerađivačka industrija.

Tabela 3. – Indeks industrijske proizvodnje u FBiH i Zeničko-dobojskom kantonu

Indeksi g/g	III 2022. 2021.	III 2022. III 2021.	I-III 2022. I - III 2021.
Federacija BiH	110,5	106,3	104,4

Indeksi g/g	III 2022 2021.	III 2022. II 2022.	III 2022. III 2021.	I-III 2022. I-III 2021.
Zeničko-dobojski kanton	109,7	109	109,2	107,2

Tabela 4. – Izvoz Federacije BiH po područjima klasifikacije djelatnosti u 000 KM

	III 2022	III 2022. II 2022.	III 2022. III 2021.	I-III 2022	I - III 2022. I - III 2021.
Ukupno	1.074.522	117,0	141,3	2.883.575	142,3

¹⁶ MMFBlog: Insight and Analysis on Economics and Finance, January 2022, MMF: World economic outlook, April 2022.

¹⁷ FZS: Indeksi potrošačkih cijena februar/veljača 2022. godine, br.7.1.3., od 20.04.2022. god.

Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	5.844	109,0	121,8	16.195	127,5
Vađenje ruda i kamena	4.364	82,4	106,8	14.007	132,9
Prerađivačka industrija	940.276	118,1	144,0	2.455.833	139,3
Proizvodnja i snabdijevanje (el. gnergija, gas, klimatizacija)	58.292	88,3	106,7	246.580	164,5
Ostalo	65.746	146,1	149,4	150.960	128,7

Tabela 5. – Izvoz Zeničko-dobojskog kantona po područjima klasifikacije djelatnosti u 000 KM

	II 2022.	III 2022.	III 2022. II 2022.	I-III 2021.	I-III 2022.	I - III 2022. I - III 2021.
Ukupno	167.394	214.881	128,37	438.419	534.175	121,84
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	448	426	95,11	898	1.282	142,80
Vađenje ruda i kamena	1.315	823	62,60	2.697	3.125	115,90
Prerađivačka industrija	159.152	199.859	125,60	412.870	503.514	122,00
Proizvodnja i snabdijevanje (el. gnergija, gas, klimatizacija)						
Ostalo	6.479	13.773	212,60	21.954	26.254	119,60

Tabela 5. – Uvoz Federacije BiH po područjima klasifikacije djelatnosti u 000 KM

	III 2022	III 2022. II 2022.	III 2022. III 2021.	I-III 2022	I - III 2022. I - III 2021.
Ukupno	1.756.624	119,1	141,7	4.436.452	144,3
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	61.613	117,7	146,7	158.429	139,1
Vađenje ruda i kamena	80.839	106,8	175,8	225.112	187,5
Prerađivačka industrija	1.590.506	119,6	139,4	4.001.960	140,6
Proizvodnja i snabdijevanje (el. gnergija, gas, klimatizacija)	13.843	131,6	947,2	29.886	316,8
Ostalo	9.823	145,2	106,9	21.065	100,1

Tabela 6. – Uvoz Zeničko-dobojskog kantona po područjima klasifikacije djelatnosti u 000 KM

	II 2022.	III 2022.	III 2022. II 2022.	I-III 2021.	I-III 2022.	I - III 2022. I - III 2021.
Ukupno	189.102	215.155	113,78	380.127	561.163	147,63
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	8.689	10.778	124,00	15.356	27.330	178,00
Vađenje ruda i kamena	24.595	19.672	80,00	33.528	59.924	178,70
Prerađivačka industrija	155.286	183.975	118,50	328.382	472.100	143,80
Proizvodnja i snabdijevanje (el. energija, gas, klimatizacija)						
Ostalo	532	730	137,10	2.861	1.809	63,20

Tabela 7. – Uporedna tabela zaposlenih/nezaposlenih u Federaciji BiH

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	II 2022.	III 2022.
Broj zaposlenih u FBiH	450.121	457.974	505.201	519.800	531.483	520.162	525.397	531.485	531.868
Broj nezaposlenih u FBiH	389.865	372.207	350.217	335.610	313.570	321.581	299.717	297.923	295.220

Tabela 8. – Uporedna tabela neto plaća u Federaciji BiH i Zeničko-dobojskom kantonu

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	II 2022.	III 2022.
Prosječna neto plaća u FBiH	830,00	839,00	860,00	889,00	928,00	956,00	996,00	1.046,00	1.096,00
Prosječna neto plaća u ZDK	718,00	730,00	737,00	763,00	793,00	820,00	858,00	910,00	953,00

DIO TREĆI – FISKALNE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

POGLAVLJE I. FISKALNE PRETPOSTAVKE

Efikasno upravljanje javnim rashodima predstavlja jedan od temelja za održiv ekonomski razvoj i ima za cilj osiguranje efikasne upotrebe javnih sredstava radi zadovoljavanja javnih potreba, osiguranje fiskalne discipline i implementacije strateških prioriteta. Obzirom na strateško opredjeljenje Bosne i Hercegovine, a time i Federacije Bosne i Hercegovine, za integrisanje u EU, važno je da ista može odgovoriti zahtjevima i u oblasti upravljanja javnim rashodima koje proces pridruživanja postavlja pred Bosnom i Hercegovinom, odnosno Federaciju Bosne i

Hercegovine, zbog čega je Vlada usvojila Strategiju reforme upravljanja javnim finansijama Federacije Bosne i Hercegovine za period 2021.-2025. godinu.¹⁸

Cilj strategije je da pruži sveobuhvatan i integrisani okvir za planiranje, koordinaciju, provođenje i praćenje napretka u provedbi aktivnosti upravljanja javnim finansijama kako bi se unaprijedila makroekonomska stabilnost, te osigurala efikasna i svrshishodna raspodjela i korištenje javnih resursa. Također, cilj iste je i unaprjeđenje usluga javne uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Predmetna strategija predstavlja efikasno sredstvo za efikasnu i efektivnu raspodjelu javnih resursa uz povećanje transparentnosti i ukupne funkcionalnosti upravljanja javnim finansijama u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Istom je obuhvaćeno šest ključnih oblasti upravljanja javnim finansijama, odnosno ista je podjeljena u šest stubova, i to:

- 1) Fiskalni okvir;
- 2) Javni prihodi;
- 3) Planiranje i budžetiranje;
- 4) Izvršenje budžeta;
- 5) Sistem internih finansijskih kontrola u javnom sektoru i
- 6) Eksterna revizija

Za svaki od navedenih stubova definisani su odgovarajući ciljevi i rezultati koji se trebaju ostvariti kroz više mjera sa pripadajućim aktivnostima, indikatorima i rokovima implementacije, te nosiocima istih.

Kontrola raspodjele i trošenja ograničenih javnih sredstava će biti pojačana implementacijom programskog budžetiranja na nivou Federacije Bosne i Hercegovine i u svim kantonima.

Realizacijom navedenih mjera i aktivnosti, uz nastavak provođenja mjera smanjenja ukupnih rashoda i izdataka uz istovremeno povećanje javnih prihoda, stvorit će se fiskalni prostor za javne investicije i kapitalne projekte što će u konačnici doprinijeti stabilnosti javnih finansija i trajnom ekonomskom rastu Bosne i Hercegovine, odnosno Federacije Bosne i Hercegovine.

Kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi i postigli željeni rezultati, Vlada će i u narednom fiskalnom periodu nastaviti sa sprovođenjem strukturnih reformi uz maksimalan angažman svih nivoa vlasti.

Odjeljak A. Projekcije prihoda

Nakon pada u 2020. godini, uslijed globalnog usporavanja ekonomske aktivnosti, naplata javnih prihoda u 2021. godini zabilježila je ponovnu uspostavu pozitivnog trenda kretanja. Tako je, ukupan nivo naplate u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2021. godini iznosio nešto više od 9.948 mil. KM i bio je veći za 13% ili za 1.145,1 mil. KM u odnosu na ostvarenje iz 2020. godine. U poređenju sa „predpandemijskom“ 2019. godinom, koja je bilježila rekordnu naplatu, ukupno ostvarenje prihoda u 2021. godini bilo je veće za 5,76% ili za 541,9 mil. KM.

Unatoč stabilizaciji epidemioloških prilika vezanih za pandemiju virusa COVID-19, početkom 2022. godine ekonomija je stavljena pred nove izazove, uslijed složenih međunarodnih političkih prilika vezanih za ratna dešavanja u Ukrajini, koja

¹⁸ 260. sjednica Vlade Federacije BiH, od 25. marta 2021.godine

su se značajno reflektovala na globalne ekonomske tokove, prvenstveno kroz nagle i visoke inflatorne skokove. Prateći najnovije zvanične makroekonomske prognoze iz aprila 2022. godine, preuzete od strane Direkcije za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine, kao i pozitivne tekuće trendove naplate u prvom kvartalu 2022. godine, izvršeno je revidiranje projekcija prihoda za tekuću godinu i pripremljene su srednjoročne projekcije za period 2023.-2025. godina.

Projekcije se temelje na postojećim poreznim politikama, a obuhvataju prihode budžeta svih nivoa vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine, prihode vanbudžetskih fondova, te javne prihode ostalih korisnika, koji ih naplaćuju. U projicirani okvir nisu uključena javna preduzeća, i sredstva iz primitaka.

Tako u 2022. godini, ukupno očekivano ukupno ostvarenje javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosi 10.683,9 mil. KM i u poređenju sa ostvarenjem iz prethodne godine pretpostavlja rast od 7,4% ili za 735,8 mil. KM.

Uzimajući u obzir krajnju nepredvidivost u budućim dešavanjima, kako na području globalne, tako i domaće ekonomije, srednjoročne projekcije prihoda za period 2023.-2025. godina prilično su oprezne i konzervativne, a predviđaju prosječni godišnji rast od 3,6%.

Tabela 9. Konsolidirane projekcije ukupnog okvira javnih prihoda u Federaciji BiH za 2022. godinu i period 2023 – 2025. godine

VRSTAPRIHODA	PROJEKCIJA			
	2022	2023	2024	2025
I POREZNI PRIHODI	5.273.063.206	5.429.538.611	5.622.519.162	5.831.718.136
1. Prihodi od indirektnih poreza	4.150.295.875	4.290.150.460	4.429.792.840	4.580.284.600
1.1. Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa	3.395.006.024	3.298.141.276	3.408.017.005	3.691.546.239
1.2. Prihodi od indirektnih poreza za servisiranje vanjskog duga	532.278.751	762.095.084	785.011.835	643.903.161
1.3. Prihodi od namjenske putarine za finansiranje autocesta i cesta	222.011.100	228.914.100	235.764.000	243.835.200
1.4. Ostali indirektni porezi (naknadne uplate prema propisima koji više nisu u primjeni)	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
2. Prihodi od direktnih poreza	1.122.767.330	1.139.388.151	1.192.726.322	1.251.433.536
2.1. Porez na dobit	482.064.722	465.028.036	479.191.888	495.421.751
2.2. Porez na dohodak	514.871.182	544.489.121	579.491.094	617.658.915
2.3. Porez na imovinu	35.830.972	36.887.985	37.976.181	39.096.478
2.4. Porez na naslijeđe i poklon	4.465.043	4.531.126	4.598.186	4.666.239
2.5. Porez na promet nepokretnosti	84.535.411	87.451.883	90.468.973	93.590.152
2.6. Ostali direktni porezi (naknadne uplate prema propisima koji više nisu u primjeni)	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
II DOPRINOSI	4.139.655.587	4.306.454.479	4.501.527.045	4.709.141.889
1. Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	2.321.528.130	2.408.817.587	2.511.255.745	2.620.675.588
2. Doprinosi za zdravstveno osiguranje	1.628.569.558	1.698.970.724	1.781.683.366	1.869.407.450
3. Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	189.557.899	198.666.167	208.587.933	219.058.851
III NEPOREZNI PRIHODI	1.271.269.159	1.343.606.347	1.353.887.424	1.344.266.757
1. Takse	136.401.006	136.021.920	135.053.953	134.073.267
1.1. Administrativne takse	32.825.279	33.475.220	34.138.029	34.813.962
1.2. Sudske takse	29.710.212	30.138.039	30.572.027	31.012.264
1.3. Komunalne takse	59.707.324	57.752.968	55.180.967	52.511.735
1.4. Boravišna taksa	2.787.469	2.971.163	3.166.963	3.375.665
1.5. Ostale takse	11.370.722	11.684.531	11.995.967	12.359.640
2. Naknade i članarine	573.653.709	591.136.834	606.875.299	623.140.939
2.1. Naknade od priređivanja igara na sreću	31.576.699	32.145.079	32.723.691	33.312.717
2.2. Vodne naknade	55.225.849	56.650.676	58.112.263	59.611.560
2.3. Naknade za ceste	78.509.299	80.432.777	82.403.380	84.422.263
2.4. Naknade za korištenje autocesta	40.443.364	41.814.394	43.231.902	44.697.463
2.5. Naknade za tehnički pregled vozila	1.123.483	1.151.233	1.179.669	1.208.807
2.6. Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća	31.471.493	32.686.293	34.095.072	35.602.074
2.7. Naknade za vatrogastvo	822.316	851.097	880.885	911.716
2.8. Naknade za zaštitu okoliša	27.787.503	29.029.604	30.327.228	31.682.855
2.9. Naknade za korištenje šuma	21.388.121	23.505.545	23.270.490	23.037.785
2.10. Naknade za zemljište, izgradnju i zauzimanje javnih površina	80.014.319	81.974.669	83.983.049	86.040.633
2.11. Koncesione naknade	23.007.076	23.122.111	23.237.722	23.353.910
2.12. Naknade iz oblasti veterinarstva i poljoprivrede	4.225.263	4.306.388	4.389.071	4.473.341
2.13. Naknade iz oblasti vodenog prevoza	25.169	25.180	25.192	25.203
2.14. Članarine turističkim zajednicama	7.042.279	7.359.181	7.690.344	8.036.410
2.15. Članarine obrtničkih komora	833.356	853.773	874.691	896.121
2.16. Ostale naknade	170.158.121	175.228.833	180.450.652	185.828.082
3. Novčane kazne	48.166.614	49.053.361	49.956.433	49.053.361
4. Ostali neporezni prihodi	513.047.830	567.394.231	562.001.739	537.999.190
4.1. Prihodi od finansijske i nematerijalne imovine	321.803.570	377.443.781	373.115.309	349.955.123
4.2. Prihodi od iznajmljivanja materijalne imovine	28.469.651	28.896.696	29.330.146	29.770.098
4.3. Prihodi od pružanja javnih usluga i vlastiti prihodi	89.886.206	91.809.771	93.774.500	95.781.274
4.4. Neplanirane uplate prihoda	72.888.403	69.243.983	65.781.784	62.492.695
UKUPNO (I + II + III):	10.683.987.951	11.079.599.436	11.477.933.631	11.885.126.782

Odjeljak B. Porez na dodanu vrijednost

U 2022. godini očekivan je nastavak rasta naplate prihoda od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinštenog računa Uprave za indirektno oporezivanje, koji bi trebali biti ostvareni u iznosu od 3.927,3 mil. KM i u odnosu na 2021. godinu veći za 9,93% ili za 354,7 mil. KM. Nakon odbitka sredstava namjenjenih otplati vanjskog duga, ukupan raspoloživi dio prihoda od indirektnih poreza za dalju raspodjelu korisnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine, odnosno njihovu budžetsku potrošnju, trebao bi iznositi nešto više od 3.395 mil. KM i biti veći za približno 10,83% o odnosu na 2021. godinu.

U narednom srednjoročnom periodu, prateći ukupan plan naplate prihoda na Jedinštenom računu, pretpostavljen od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA), kao i projekciju kretanja koeficijenta učešća Federacije Bosne i Hercegovine u međuentiteskoj raspodjeli, baziranog na prognozama ostvarenja krajnje potrošnje, predviđa se da će u 2023. godini ukupno doznačena sredstva od indirektnih poreza za Federaciju Bosne i Hercegovine biti veća za 3,39%, dok se u 2024. i 2025. očekuje njihov rast od 3,27% i 3,40% (BAZA: prethodna godina).

U 2023. godini doći će do značajnijeg porasta dospeljeća obaveza na ime otplate vanjskog duga, uslijed čega će i pored pretpostavljenog rasta naplate prihoda na Jedinštenom računu, raspoloživi prihodi od indirektnih poreza za korisnike u Federaciji Bosne i Hercegovine u ovoj godini pretrpjeti smanjenje od 2,85% u poređenju sa 2022. godinom. U 2024. godini, prateći rast naplate na ukupnom nivou i raspoloživi dio prihoda od indirektnih poreza, nakon odbitka sredstava za otplatu vanjskog duga, trebao bi biti veći za 3,33% u poređenju sa uporednom bazom iz 2023. godine, dok se usljed smanjenja dospeljelih obaveza po osnovu vanjskog duga, u 2025. godini očekuje rast raspoloživih prihoda od indirektnih poreza za 8,32%.

Odjeljak C. Direktni porezi

Nakon značajnog oporavka zabilježenog u prethodnoj godini, prateći pozitivne tekuće trendove, kao i ostale parametre sa kojima je u vezi, očekivana naplata prihoda od poreza na dobit u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2022. godini iznosi nešto više od 482 mil. KM i pretpostavlja rast od približno 23%.

Uzimajući u obzir visok nivo inflacije, koja će dovesti do značajnog porasta troškova poslovanja, očekivanja su da će u 2023. godini doći do smanjenja naplate prihoda od poreza na dobit za 3,53%. U narednim godinama, 2024. i 2025. godine prateći pozitivne makroekonomske prognoze, očekivana je ponovna uspostava pozitivnog trenda kretanja, sa stopama rasta od 3,05% i 3,39% respektivno.

Stabilan rast prihoda od poreza dohodak, prateći pozitivna očekivanja vezana za tržište rada, nastavlja se i u 2022. godini, sa očekivanom naplatom u iznosu od 514,9 mil. KM i rastom za 9,79% ili za 45,9 mil. KM.

Prateći makroekonomske prognoze sa kojima je u korelaciji, očekivane stope rasta za 2023., 2024. i 2025. godinu iznose 5,75%, 6,43% i 6,59% respektivno.

Prema podacima Porezne uprave FBiH, u 2020. godini u Federaciji Bosne i

Hercegovine, porezni prihodi¹⁹ svih kantona (porezi građana i porez na dohodak) iznose 452.029 hiljada KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 5,6% (prihodi u 2019. godini su iznosili 427.996 hiljada KM). Porezni prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u FBiH iznose 207 KM i viši su za 5,5% u odnosu na prethodnu godinu.

Najviši porezni prihodi u 2020. godini ostvareni su u Kantonu Sarajevo u iznosu od 166,9 mil. KM, Tuzlanskom kantonu u iznosu od 72,8 mil. KM i Zeničko-dobojskom u iznosu od 54,5 mil. KM, dok su najniži porezni prihodi ostvareni u Bosansko-podrinjskom kantonu u iznosu od 4,9 mil. KM i Posavskom kantonu u iznosu od 4,8 mil. KM.

Porezni prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u FBiH iznose 207 KM. Najviši porezni prihodi/PC (per capita) u 2020. godini ostvareni su u Kantonu Sarajevo u iznosu od 396 KM, Hercegovačko-neretvanskom u iznosu od 213 KM i Bosansko-podrinjskom kantonu u iznosu od 214 KM, a najniži u Unsko-sanskom u iznosu od 109 KM i Kantonu 10 u iznosu od 102 KM po glavi stanovnika

Tabela 10. Porezni prihodi po kantonima FBiH za 2020. godinu

Kanton	Stanovništvo (prisutno)	Prihodi u KM	Prihodi/PC u KM (po glavi stan.)	Prihodi/PC u KM (po glavi stan.) FBiH = 100
Unsko - sanski	266.535	28.997.658	109	55
Posavski	40.959	4.811.116	117	59
Tuzlanski	437.607	72.878.939	167	84
Zeničko - dobojski	357.275	54.538.913	153	77
Bosansko - podrinjski	22.778	4.867.499	214	108
Srednjobosanski	249.062	29.759.778	119	60
Hercegovačko - neretvanski	216.248	45.958.525	213	107
Zapadno - hercegovački	93.213	15.402.812	165	84
Kanton Sarajevo	421.555	166.934.673	396	200
Kanton 10	79.448	8.077.792	102	51
Federacija BiH	2.184.680	452.029.321	206,9	100

Izvor: (Porezna uprava Federacije BiH, 2021), za stanovništvo - (Federalni zavod za statistiku, 2020).

NAPOMENA: od 2018. godine pri izračunu poreza na dohodak primjenjuje se nova metodologija. U ukupni iznos naplaćenog dohotka ulaze i osobe za koja nemamo podatke o adresi prebivališta, preminule osobe u tekućoj godini, osobe kojim su poništeni matični brojevi i fizičke osobe koja imaju prebivalište u RS-u i BD-u, a

¹⁹Za obračun prihoda od poreza koriste se podaci Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine iz obrazaca: porez na dohodak od nesamostalnih djelatnosti (GIP-1022); porez na dohodak od samostalne djelatnosti (SPR- 1053); porez po odbitku od slobodnih i drugih samostalnih djelatnosti (AUG-1031, ASD1032, AMS-1035, APR- 1036); porez na prihod od imovine i imovinskih prava (PIP-1034); porez od iznajmljivanja imovine (PRIM-1054); porez na dohodak od ulaganja kapitala, dobitke nagradnih igara i igara na sreću, i porez po odbitku nerezidenta na prihode od povremenog obavljanja samostalne djelatnosti (PDN-1033).

rade u FBiH. Njihov prihod ulazi u izračun na razini Federacije BiH, a nije raspoređen po kantonima.

DIO ČETVRTI - STRUKTURA PRIHODA I POTROŠNJE BUDŽETA GRADA ZAVIDOVIĆI

POGLAVLJE I. PRIHODI BUDŽETA OPĆINE ZAVIDOVIĆI

Ukupni prihodi i primici u 2022. godini planirani su u iznosu od 12,72 miliona KM, što u odnosu na prihode ostvarene za 2021. Godini (10,40 miliona KM), predstavlja uvećanje od 22,24 %. U tabeli koja slijedi, navedene su projekcije prihoda za Budžet Grada Zavidovići za period 2023. - 2025. godine kao i ostvarenje prihoda i primitaka u 2021. godini i planirani prihodi i primici u 2022. godini.

Tabela 11. Projekcija prihoda za Grad Zavidovići za period 2023.-2025. godinu

		Ostvareno 2021.	Plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
I	POREZI	6.711.980,00	6.944.977,00	7.502.206,00	8.102.150,00	8.616.650,00
1	Indirektni porezi sa Jedinstvenog računa	4.685.060,00	5.034.577,00	5.350.000,00	5.700.000,00	5.985.000,00
2	Porez na dohodak	1.313.228,00	1.207.000,00	1.400.000,00	1.600.000,00	1.800.000,00
3	Porez na dobit	3.239,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	1.500,00
4	Porezi građana	710.410,00	701.200,00	750.000,00	800.000,00	830.000,00
5	Ostali porezi	43,00	200,00	206,00	150,00	150,00
II	NAKNADE I TAKSE	1.327.740,00	1.866.300,00	1.922.289,00	2.050.000,00	2.152.500,00
1	Naknade i takse	1.327.740,00	1.866.300,00	1.922.289,00	2.050.000,00	2.152.500,00
III	NOVČANE KAZNE	36.580,00	12.000,00	12.360,00	13.100,00	13.755,00
1	Novčane kazne	1.743,00	3.000,00	3.090,00	3.100,00	3.255,00
2	Ostali prihodi	34.837,00	9.000,00	9.270,00	10.000,00	10.500,00
IV	OSTALI NEPORESKI PRIHODI	131.078,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Ostali neporeski prihodi	131.078,00		0,00	0,00	0,00
V	FINANSIRANJE I TRANSFERI	1.990.918,00	2.351.994,00	2.600.000,00	2.678.000,00	2.811.900,00
1	TRANSFRI	1.990.918,00	2.351.994,00	2.600.000,00	2.678.000,00	2.811.900,00
VI	KAPITALNI PRIMICI OD PRODAJE STALNIH SREDSTAVA	204.611,00	1.541.668,00	1.000.000,00	800.000,00	500.000,00
	UKUPNO (I+II+III+IV+V+VI)	10.402.907,00	12.716.939,00	13.036.855,00	13.643.250,00	14.094.805,00

Odjeljak A. Indirektni porezi

Prihodi prikupljeni po osnovu indirektnih poreza (PDV-a, carinskih i akciznih dažbina) se uplaćuju na Jedinstenveni račun Uprave za indirektno oporezivanje nakon čega se raspodjeljuju kako slijedi:

1. Raspodjela na račun rezervi,
2. Raspodjela sredstava za potrebno finansiranje institucija Bosne i Hercegovine,
3. Otplata vanjskog duga,
4. Raspodjela prihoda između entiteta i Brčko Distrikta.

Nakon raspodjele sredstava za otplatu vanjskog duga, preostalo se raspodjeljuje između entiteta i nižih nivoa vlasti.

U skladu sa Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u FBiH („Službene novine FBiH“ broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14 i 94/15) prihodi sa Jedinstvenog računa se dijele kako slijedi:

1. Finansiranje funkcija Federacije	36,20 %
2. Finansiranje funkcija kantona	51,48 %
3. Finansiranje funkcija jedinica lokalne samouprave	8,42 %
4. Direkcije za ceste	3,90 %

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza s jedinstvenog računa ukupno za Zeničko-dobojski kanton (Kanton i općine/gradovi Kantona) očekuje se u iznosu od 218,74 miliona KM u 2022. godini što predstavlja mali rast od cca 0,45% u odnosu na 2021. godinu po revidiranim projekcijama Sektora za poreznu politiku i javne prihode Federalnog ministarstva finansija, i 256,86 miliona u 2023. godini što predstavlja rast od 17,43 % u odnosu na 2022. godinu. U dvije naredne fiskalne godine ovi iznosi su projicirani na 270,18 miliona KM u 2024. godini, te 292,66 miliona KM u 2025. godini.

Tabela 12. Projekcija prihoda od indirektnih poreza (bez namjenskih prihoda Direkcije za ceste) za Zeničko-dobojski kanton i općine/gradove Zeničko-dobojskog kantona za 2023. - 2025. godinu

VRSTA PRIHODA	Ostvareno	Plan/projekcija	Projekcija		
	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
1.1. Kantonalni budžet	217.747.803	218.738.450	256.858.735	270.182.221	292.659.972
1.2. Općinski/gradski budžeti	40.958.582	46.031.956	44.718.594	46.208.370	50.052.664
1.2.1. Breza	1.528.792	1.669.420	1.621.788	1.675.817	1.815.237
1.2.2. Doboj Jug	396.633	451.658	438.772	453.389	491.109
1.2.3. Kakanj	4.322.792	4.953.945	4.812.602	4.972.931	5.386.653
1.2.4. Maglaj	2.618.277	2.975.797	2.890.893	2.987.202	3.235.721
1.2.5. Olovo	1.209.980	1.369.267	1.330.200	1.374.515	1.488.867
1.2.6. Tešanj	5.068.361	5.176.916	5.029.210	5.196.756	5.629.099
1.2.7. Usora	640.135	731.800	710.921	734.605	795.720
1.2.8. Vareš	1.006.643	1.137.721	1.105.260	1.142.081	1.237.096
1.2.9. Visoko	4.031.594	4.608.055	4.476.580	4.625.715	5.010.550
1.2.10. Zavidovići	4.247.482	4.859.612	4.720.959	4.878.236	5.284.079
1.2.11. Zenica	12.478.862	14.190.066	13.785.202	14.244.448	15.429.512
1.2.11. Žepče	3.409.031	3.907.699	3.796.207	3.922.675	4.249.021

Odjeljak B. Porez na dohodak

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u FBiH propisano je da kantonu pripada najviše 65,54% od poreza na dohodak uplaćenog u kantonu, a jedinici lokalne samouprave najmanje 34,46% od poreza na dohodak uplaćenog u svakoj jedinici lokalne samouprave.

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda na području Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj: 1/06, 2/06, 5/06, 7/09 i 12/13) svim općinama/gradovima Zeničko-dobojskog kantona je ustupljen dio uplaćenog prihoda od poreza na dohodak u iznosu od 34,46%, dok je općini Žepče ustupljen u iznosu od 44,46%.

Plan prihoda po osnovu poreza na dohodak u 2022. godini za općinske/gradske budžete iznosi 22,9 miliona KM.

U 2023. godini projiciran je ukupan iznos prihoda po osnovu poreza na dohodak od 24,3 miliona KM, što predstavlja povećanje od 6% u odnosu na očekivani nivo ovih prihoda u 2022. godini, porast ovih prihoda projiciran je i u narednim godinama, 6,02% u 2024. i 6,4% u 2025. godini, a što iznosi 25,8 miliona KM u 2024., te 27,6 miliona u 2025. godini.

Tabela 12. Projekcija prihoda od poreza na dohodak za Zeničko-dobojski kanton i općine /gradove Zeničko-dobojskog kantona za 2023. – 2025. godinu

Vrsta prihoda	Ostvareno	Plan	Projekcija		
	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
1. Porez na dohodak	59.639.727	64.541.042	70.584.100	75.103.627	80.036.735
1.1. Kantonalni budžet	39.475.175	41.599.560	46.260.819	49.222.917	52.456.076
1.2. Općinski/gradski budžeti	20.164.552	22.941.482	24.323.281	25.880.710	27.580.659

POGLAVLJE II. POTROŠNJA U BUDŽETU GRADA ZAVIDOVIĆI

U ovom poglavlju su sažeta glavna pitanja iz oblasti upravljanja javnim sredstvima. Ovakva analiza predstavlja važan elemenat u srednjoročnom planiranju budžeta i pruža pregled strukture budžeta po ekonomskoj klasifikaciji, a koristi se za određivanje svih strukturalnih neravnoteža, koje se trebaju razmotriti u procesu razmatranja prioriternih rashoda i definisanja gornjih granica rashoda budžetskih korisnika. U ovom dijelu se analiziraju i daju preporuke o strukturi budžeta s osvrtom na plaće i naknade, materijalne troškove, transfere i kapitalne izdatke.

Na osnovu ove analize i prognoze prihoda urađene su projekcije budžetske potrošnje po ekonomskoj klasifikaciji za period 2023. – 2025. godina.

Postojeća struktura potrošnje nije optimalna, uslijed alociranja velikog iznosa budžetskih sredstava na socijalne transfere, te nedovoljne alokacije na kapitalne investicije, pa je na Gradonačelniku imperativ da se odupre povećanju potrošnje van okvira onoga što je fiskalno održivo.

U tabeli 13. daju se okvirni ukupni troškovi po osnovu rashoda iz budžeta i troškova po osnovu prihoda od sopstvene djelatnosti, namjenskih sredstava, donacija i primljenih tekućih transfera.

Tabela 13. Projekcija rashoda i izdataka za Grad Zavidovići za 2023. – 2025. godinu

Redni broj	Ekonomski kod		OSTVARENO 2021. GODINA	PLAN 2022. GODINA	PROJEKCIJA		
					2023.	2024.	2025.
1		UKUPNO PLAĆE I NAKNADE (2+3+4)	3163178,00	3580827,00	3670000,00	3790000,00	3862112,00
2	611100	Bruto plaće	2581089,00	2874831,00	2928144,00	3018241,00	3074202,00
3	611200	Naknade	308561,00	390000,00	420000,00	440000,00	450000,00
4	612000	Doprinosi	273528,00	315996,00	321856,00	331759,00	337910,00
5	613000	MATERIJALNI TROŠKOVI	1674622,00	2310490,00	2330000,00	2400000,00	2450000,00
6	614000	TEKUĆI TRANSFERI I DRUGI TEKUĆI RASHODI (7+8+9+10)	3240460,00	3705184,00	3660662,00	3970000,00	4070000,00
7	614400 614500 614600	Subvencije	216773,00	315000,00	320000,00	350000,00	360000,00
8	614200	Transferi pojedincima	1252209,00	1299994,00	1330000,00	1420000,00	1460000,00
9	614100	Transferi drugim nivoima vlasti i fondovima	1331346,00	1615790,00	1510662,00	1700000,00	1750000,00
10	614300 614700 614800	Ostali tekući transferi	440132,00	474400,00	500000,00	500000,00	500000,00
11	615100,615200 615300,615400,615500,615600,615700	Kapitalni transferi	353418,00	291360,00	100000,00	80000,00	90000,00
12	616000	Izdaci za kamate					
13	821000	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	1269808,00	2751136,00	3200000,00	3328793,00	3550000,00
14	823000	Izdaci za otplatu dugova		77942,00	76193,00	74457,00	72693,00
15	822000	Izdaci za finansijsku imovinu					
16		Ostalo					
		UKUPNO (1+5+6+11+12+13+14+15+16)	9701486,00	12716939,00	13036855,00	13643250,00	14094805,00

Tabela 14. Potrošnja po funkcionalnoj klasifikaciji

		IZVRŠENJE 2021.	PLAN 2022.	PROJEKCIJA 2023.	PROJEKCIJA 2024.	PROJEKCIJA 2025.
1	Opšte vladine usluge (2+3+4)	4281288,00	5656819,00	5860000,00	5980000,00	6067500,00
2	Opšte javne usluge	3471644,00	5242819,00	5450000,00	5550000,00	5650000,00
3	Odbrana	784889,00	245000,00	250000,00	250000,00	257500,00
4	Javni red i sigurnost	24755,00	169000,00	160000,00	180000,00	160000,00
5	Društvene djelatnosti (6+7+8+9+10)	4120917,00	6343120,00	6330000,00	6523250,00	6857305,00
6	Obrazovanje	864643,00	845500,00	850000,00	870000,00	880000,00
7	Zdravstvo	137806,00	176790,00	160000,00	170000,00	180000,00

Dokument okvirnog budžeta Grada Zavidovići za period 2023.-2025.godina

8	Socijalna pomoć i zaštita	1415706,00	1375494,00	1380000,00	1400000,00	1430000,00
9	Stambene i komunalne usluge	1204341,00	3486336,00	3500000,00	3623250,00	3897305,00
10	Kultura, rekreacija i religija	498421,00	459000,00	440000,00	460000,00	470000,00
11	Ekonomске usluge (12+13+14+15+16)	943816,00	170000,00	296855,00	540000,00	550000,00
12	Gorivo i energija					
13	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	120271,00	150000,00	150000,00	180000,00	200000,00
14	Ruda i mineralni resursi			0,00	0,00	0,00
15	Transport i komunikacije	575724,00		0,00	0,00	
16	Ostali ekonomski poslovi i usluge	247821,00	20000,00	146855,00	360000,00	350000,00
17	Ostala potrošnja (zaštita okoliša)	355465,00	547000,00	550000,00	600000,00	620000,00
	UKUPNA POTROŠNJA (1+5+11+17)	9701486,00	12716939,00	13036855,00	13643250,00	14094805,00

Odjeljak A. Plaće i naknade

U narednom periodu ne predviđa se značajnije povećanje broja zaposlenih.

Tabela 15.

	OSTVARENO 2021. GODINA	PLAN 2022. GODINA	PROJEKCIJA		
			2023.	2024.	2025.
UKUPNE PLATE , NAKNADE I DOPRINOSI (BRUTO)	2854617,00	3190827,00	3250000,00	3350000,00	3412112,00
UKUPAN BROJ ZAPOSLENIH	101,00	108,00	109,00	109,00	109,00
PROSJEČNA PLATA (NETO)	2355,29	2462,06	2484,71	2561,16	2608,65

Odjeljak B. Materijalni troškovi

Potrošnja na materijal i usluge, prema okvirnom budžetu, se procjenjuje na 2,33 mil. KM u 2023. godini, što predstavlja 17,87% ukupnog Budžeta Općine. Za izdatke za materijal i usluge u projekcijama za 2024. i 2025. godinu predviđa se povećanje za oko 2-3 % za svaku godinu.

Odjeljak C. Tekući transferi

Ukupno projicirani tekući transferi u 2023. godini, prema okvirnom budžetu, iznose 3,66 mil. KM i u odnosu na izvršenje 2021. godine su veći za 12,97 %.

U strukturi planiranih tekućih transfera za 2023. godinu, najveći dio se odnosi na transfere iz oblasti socijalne zaštite, pitanja povratka izbjeglih i raseljenih lica, transfere iz oblasti obrazovanja, nauke, kulture i sporta, transfere iz oblasti rješavanja pitanja prava pripadnika boračke populacije (transferi drugim nivoima vlasti i pojedincima) i ostale tekuće transfere.

Odjeljak D. Kapitalna potrošnja Općine Zavidovići

Ukupni kapitalni izdaci, prema okvirnom budžetu, se projiciraju na 3,2 mil. KM u 2023. godini. Opredjeljenje Općinskog načelnika za održivi budžet, usljed efekata svjetske ekonomske krize uzrokovane pandemijom, uticala je na provođenje odgovarajućih mjera štednje u svim segmentima u toku 2021. godine, dok se u toku 2022. godine i u periodu 2023.-2025. godine očekuje oporavak kao i značajnija ulaganja u kapitalne projekte.

Predviđeni kapitalni projekti bi trebali uključivati:

- Kapitalne projekte iz cestovne infrastrukture
- Kapitalne projekte iz oblasti vodoprivrede
- Nabavku građevina

Njihova pojedinačna visina i raspored po nadležnim korisnicima biće utvrđena budžetima svake projicirane godine.

POGLAVLJE III. ZAVRŠNI DIO

Budžet je glavni instrument za određivanje politika. On je sredstvo putem kojeg se strateški ciljevi Gradonačelnika prevode u usluge, programe i aktivnosti koje su usmjerene ka ispunjavanju socijalnih i ekonomskih potreba građana.

Suočen sa prioritetima i zahtjevima budžetskih korisnika koji prevazilaze nivo raspoloživih resursa, Gradonačelnik je obavezan da donese odluke o tome koje su njene prioritetne politike. Gradske službe su imale obavezu pripremiti i dostaviti Službi za upravu finansija, budžet i trezor, svoje prijedloge prioriteta potrošnje. Cilj ovih tabela je da pruže mogućnost da doprinesu izradi Dokumenta okvirnog budžeta za period 2023. - 2025. godine, tako što će odrediti svoje ključne prioritete za raspodjelu budžeta za 2023. godinu i za naredne godine, a u skladu sa ciljevima ekonomskih i društvenih politika. Korisnici su utvrdili svoje prioritetne prijedloge potrošnje (za postojeće i nove programe/aktivnosti), kao i moguće uštede/opcije smanjenja za programe manjeg prioriteta, kako bi se ti resursi preusmjerili na inicijative višeg prioriteta, te dostavili Službi za upravu finansija, budžet i trezor, koja je izvršila usaglašavanje prijedloga sa projiciranim prihodima.

GRADONAČELNIK

doc. dr. Hašim Mujanović